
TENTAMEN I BIOREAKTIONSTEKNIK (KKR090)

Torsdag 20/12 2012 5 timmar

Claes Niklasson kommer att besöka tentamenslokalen.

Examinator: Claes Niklasson (3027 , 0731-574690)

Tentamen kommer att vara rättad före 7/1 2013

**Granskning av tentamensrättning sker 29/1 - 12:30-13.15
i KRTs seminarierum**

Tillåtna hjälpmedel: Chalmers typgodkänd räknedosa

Uppgift 1 (10 Poäng):

Vi odlar jäst i en kontinuerlig kemostatodling på glukos och med ammoniak som enda tillgängliga kvävekälla. Andel glukos som konsumeras per bildad mängd biomassa är uppmätt till 2.14 C-mol/C-mol och syreförbrukningen per bildad mängd biomassa är mätt till 0.73 mol/C-mol. Jästens elementarsammansättning är följande $\text{CH}_{1.73}\text{O}_{0.58}\text{N}_{0.13}$.

- A: Är någon ytterligare produkt trolig i denna process (förutom koloxid och vatten)?
Motivera!
- B: Det visar sig att produktionen av koldioxid i processen blir 0.35 C-mol CO_2 /C-mol konsumerat substrat. Utred vilket av följande ämnen som är det troligaste alternativet som den okända komponenten. Motivera!

Elementarsammansättningen för några tänkbara produkter:

Citronsyra	Oxalsyra	Metan	Ättiksyra	Etanol
$\text{C}_6\text{H}_8\text{O}_7$	$\text{C}_2\text{H}_2\text{O}_4$	CH_4	$\text{C}_2\text{H}_4\text{O}_2$	$\text{C}_2\text{H}_6\text{O}$

Uppgift 2 (10 Poäng)

För sporer av den mycket kända och fruktade organismen *bt-treum originale* har man lyckats göra satsvisa avdödningsexperiment (se tabell). När experimenten kommit igång (konstant temperatur), tar man prover vid två olika tider och beräknar antalet sporer.

Tabell 1

	T = 400 K		T = 370 K
10 min	$N=1.3 * 10^7$	13 min	$N=1.4 * 10^7$
40 min	$N=1.7 * 10^1$	39 min	$N=2.6 * 10^2$

- A. Bestäm aktiveringsenergin för avdödning av dessa sporer under givna betingelser
- B. Beräkna DRT vid 370 K.
- C. Beräkna uppehållstid i en ideal tankreaktor för att nå en minskning av organismer med en faktor $1*10^5$ vid temperaturen 400 K. Varför är (inte) tankreaktor ett bra alternativ för avdödning av organismer?
-

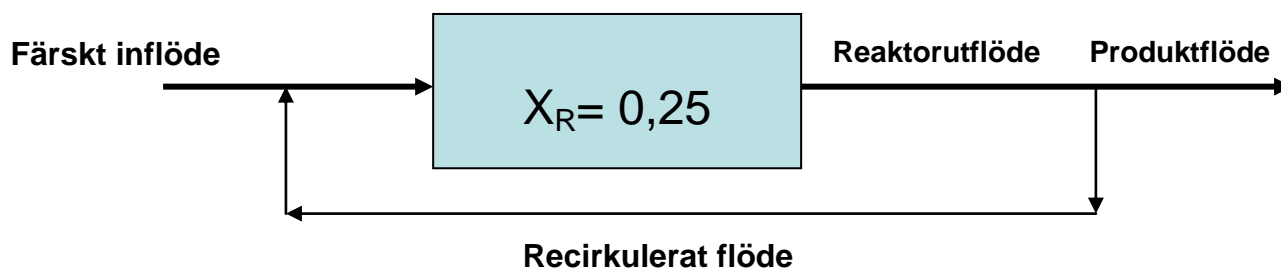
Uppgift 3 (10 poäng)

En gammal reaktor skall användas för att genomföra reaktionen $A + 2B \rightarrow C$. I reaktorn reagerar 25 % av det A som går in i reaktorn. I nuläget genomför man denna reaktion helt utan recirkulation. Man funderar dock på att installera en separation av oreagerad A som skulle kunna recirkuleras för att ytterligare höja omsättningsgraden i processen. Färska inflödet består av 30 % A, 20 % inert I, och 50 % B. X_A = omsättningsgrad av A över reaktorn baserat på A i reaktorinflöde.

A: Beräkna sammansättningen i produktflöde då 50 % av oreagerad A (från reaktorutflödet) recirkuleras (recirkulationsflödet innehåller enbart A) och beräkna anläggningens omsättningsgrad för A.

B: Antag att vi vill uppnå en totalomsättning av 80 % map A. Hur mycket (%) måste recirkuleras av oreagerad A ut från reaktorn?

C: Hur mycket A kan maximalt recirkuleras (% av A i reaktorutflödet) (och att vi fortfarande har en reaktion)?

Uppgift 4: (8 poäng)

A: Skriv upp energibalansen för en adiabatisk tubreaktor och skissa på hur temperaturprofilen (i längdriktning) ser ut för en endoterm reaktion (endast denna reaktion) (5)

B: Vad menas med begreppen svarstid, precision och noggrannhet för en sensor inom bioteknik? (3)

Uppgift 5 (12 Poäng)

För en konsekutiv reaktion $A \rightarrow B \rightarrow C$
där båda reaktionerna är av första ordningen

$$r_1 = k_1 \cdot C_A \quad \text{och} \quad r_2 = k_2 \cdot C_B$$

vill man uppnå en så hög koncentration av B som möjligt. I en första optimering försöker man utföra denna konsekutiva reaktion i en ideal tankreaktor med volymen 2 m^3 .

Data för processen

$$k_1 = 0,5 \text{ min}^{-1}$$

$$k_2 = 0,8 \text{ min}^{-1}$$

$$C_A^{\text{IN}} = 1,5 \text{ kmol/m}^3$$

A: Vilket volymflöde bör man välja för att uppnå maximal koncentration av B?

B: Beräkna koncentrationer (A,B,C) ut från denna ”optimerade” ideala tankreaktor.

C: Hur skulle optimeringen av tiden för optimal koncentration av B bli i en satsreaktor? Det räcker med upprättande av korrekta material balanser och kort beskrivning av beräkningsgång (inga räkningar).

Uppgift 6 (10 Poäng)

En första ordningens reaktion körs i en (icke ideal) reaktor med återflöde (inom reaktorn). Tyvärr har man som ingenjör ingen uppfattning hur själva interna återflödet förändrar flödesbilden i reaktorn, och därmed omsättningsgrad, utan måste genomföra ett spårämnesförsök för att ta reda på detta. En uppehållstidsfördelningsmätning gav följande resultat för slutna mätsträcka.

tid/s	40	80	120	160	200	240	280	320	360
spårämneskonc./ (mmol m ⁻³)	3	10	140	230	180	90	45	22	2

Vad blir omsättningsgraden för en 1a ordn. reaktion vars hastighetskonstant är $k = 0,003 \text{ s}^{-1}$ för följande modeller?

A: Tankseriemodellen

B: Segregerat flöde

C: Dispersionsmodellen

Formelsamling: Bioreaktionsteknik KKR090

Reaktionsomsättning

$$n_j = n_j^\circ + \sum v_{ij} \xi_i, \quad i = 1, 2, \dots, R$$

$$F_j = F_j^\circ + \sum v_{ij} R_i \quad R_i = \frac{d \xi_i}{dt}$$

Omsättningsgrad

$$F_j = F_j^\circ (1 - x_j), \quad x_j > 0 \quad \text{då } v_j < 0$$

Reaktionsentalpi

$$\Delta H = \sum v_j h_j = \sum v_j (\Delta H_f^\circ)_j$$

Medelmolvärme

$$\langle c_p \rangle = \left[1 / (T_2 - T_1) \right] \int_{T_1}^{T_2} c_p dT$$

$$\text{Reduceringsgrad} \quad \gamma_i = 4 + a_i - 2b_i - (c_i/c_4) * (4d_4 + a_4 - 2b_4)$$

Upphållstidfördelning

$$\langle t \rangle = \int_0^1 t dF(t), \quad \langle t \rangle = \int_0^\infty t E(t) dt \quad \text{och} \quad \sigma_t^2 = \int_0^\infty (t - \langle t \rangle)^2 E(t) dt$$

$$\text{Pulsmetoden} \quad E(t) = \frac{c_s}{\int_0^\infty c_s dt} \quad \text{Stegmetoden} \quad F(t) = \frac{C_s - C_{s0}}{C_{s1} - C_{s0}}$$

Ideal tankreaktor

$$E(t) = (1/\tau) \exp(-t/\tau)$$

$$F(t) = 1 - \exp(-t/\tau)$$

Linjär process eller segregerat flöde

$$\langle c_j \rangle = \int_0^\infty c_j(t) E(t) dt$$

Spårämnesförsök öppen mätsträcka

$$\langle t \rangle = (L/v) [1 + 2(D_{ea}/vL)] \quad \text{och} \quad \sigma_t^2 / \langle t \rangle^2 = 2(D_{ea}/vL) + 8(D_{ea}/vL)^2$$

Spårämnesförsök slutna mätsträcka

$$\langle t \rangle = L/v \quad \text{och} \quad \sigma_t^2 / \langle t \rangle^2 = 2(D_{ea}/vL) - 2(D_{ea}/vL)^2 [1 - \exp(-vL/D_{ea})]$$

Jämförelse av ideal och reell reaktor för första ordningens förlopp

Vid given omsättningsgrad:

$$(V_{reell} / V_{ideal}) = 1 + k_1 \tau_{reell} \frac{D_{ea}}{v L_{reell}} \quad (\text{tom tub})$$

Vid lika reaktorvolym:

$$(1 - x)_{reell} / (1 - x)_{ideal} = 1 + (k_1 \tau)^2 (D_{ea} / vL) \quad (\text{tom tub})$$

$$\text{Tankseriemodellen} \quad \langle t \rangle = \tau, \quad N = \tau^2 / \sigma_t^2$$

ELEMENTARY FORMS

1. $\int a \, dx = ax$
2. $\int a \cdot f(x) \, dx = a \int f(x) \, dx$
3. $\int \phi(y) \, dx = \int \frac{\phi(y)}{y'} \, dy$, where $y' = \frac{dy}{dx}$
4. $\int (u + v) \, dx = \int u \, dx + \int v \, dx$, where u and v are any functions of x
5. $\int u \, dv = u \int dv - \int v \, du = uv - \int v \, du$
6. $\int u \frac{dv}{dx} \, dx = uv - \int v \frac{du}{dx} \, dx$
7. $\int x^n \, dx = \frac{x^{n+1}}{n+1}$, except $n = -1$
8. $\int \frac{f'(x) \, dx}{f(x)} = \log f(x)$, ($df(x) = f'(x) \, dx$)
9. $\int \frac{dx}{x} = \log x$
10. $\int \frac{f'(x) \, dx}{2\sqrt{f(x)}} = \sqrt{f(x)}$, ($df(x) = f'(x) \, dx$)
11. $\int e^x \, dx = e^x$
12. $\int e^{ax} \, dx = e^{ax}/a$
13. $\int b^{ax} \, dx = \frac{b^{ax}}{a \log b}$, ($b > 0$)
14. $\int \log x \, dx = x \log x - x$
15. $\int a^x \log a \, dx = a^x$, ($a > 0$)
16. $\int \frac{dx}{a^2 + x^2} = \frac{1}{a} \tan^{-1} \frac{x}{a}$

17. $\int \frac{dx}{a^2 - x^2} = \begin{cases} \frac{1}{a} \tanh^{-1} \frac{x}{a} \\ \text{or} \\ \frac{1}{2a} \log \frac{a+x}{a-x}, \end{cases} \quad (a^2 > x^2)$
18. $\int \frac{dx}{x^2 - a^2} = \begin{cases} -\frac{1}{a} \coth^{-1} \frac{x}{a} \\ \text{or} \\ \frac{1}{2a} \log \frac{x-a}{x+a}, \end{cases} \quad (x^2 > a^2)$
19. $\int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \begin{cases} \sin^{-1} \frac{x}{|a|} \\ \text{or} \\ -\cos^{-1} \frac{x}{|a|}, \end{cases} \quad (a^2 > x^2)$
20. $\int \frac{dx}{\sqrt{x^2 \pm a^2}} = \log(x + \sqrt{x^2 \pm a^2})$
21. $\int \frac{dx}{x\sqrt{x^2 - a^2}} = \frac{1}{|a|} \sec^{-1} \frac{x}{a}$
22. $\int \frac{dx}{x\sqrt{a^2 \pm x^2}} = -\frac{1}{a} \log \left(\frac{a + \sqrt{a^2 \pm x^2}}{x} \right)$

FORMS CONTAINING $(a + bx)$

For forms containing $a + bx$, but not listed in the table, the substitution $u = \frac{a + bx}{x}$ may prove helpful.

23. $\int (a + bx)^n \, dx = \frac{(a + bx)^{n+1}}{(n+1)b}$, ($n \neq -1$)
24. $\int x(a + bx)^n \, dx$

$$= \frac{1}{b^2(n+2)}(a + bx)^{n+2} - \frac{a}{b^2(n+1)}(a + bx)^{n+1}, \quad (n \neq -1, -2)$$
25. $\int x^2(a + bx)^n \, dx = \frac{1}{b^3} \left[\frac{(a + bx)^{n+3}}{n+3} - 2a \frac{(a + bx)^{n+2}}{n+2} + a^2 \frac{(a + bx)^{n+1}}{n+1} \right]$

INTEGRALS (Continued)

$$26. \int x^m(a+bx)^n dx = \begin{cases} \frac{x^{m+1}(a+bx)^n}{m+n+1} + \frac{an}{m+n+1} \int x^m(a+bx)^{n-1} dx \\ \text{or} \\ \frac{1}{a(n+1)} \left[-x^{m+1}(a+bx)^{n+1} \right. \\ \quad \left. + (m+n+2) \int x^m(a+bx)^{n+1} dx \right] \\ \text{or} \\ \frac{1}{b(m+n+1)} \left[x^m(a+bx)^{n+1} - ma \int x^{m-1}(a+bx)^n dx \right] \end{cases}$$

$$27. \int \frac{dx}{a+bx} = \frac{1}{b} \log(a+bx)$$

$$28. \int \frac{dx}{(a+bx)^2} = -\frac{1}{b(a+bx)}$$

$$29. \int \frac{dx}{(a+bx)^3} = -\frac{1}{2b(a+bx)^2}$$

$$30. \int \frac{x dx}{a+bx} = \begin{cases} \frac{1}{b^2} [a+bx - a \log(a+bx)] \\ \text{or} \\ \frac{x}{b} - \frac{a}{b^2} \log(a+bx) \end{cases}$$

$$31. \int \frac{x dx}{(a+bx)^2} = \frac{1}{b^2} \left[\log(a+bx) + \frac{a}{a+bx} \right]$$

$$32. \int \frac{x dx}{(a+bx)^n} = \frac{1}{b^2} \left[\frac{-1}{(n-2)(a+bx)^{n-2}} + \frac{a}{(n-1)(a+bx)^{n-1}} \right], \quad n \neq 1, 2$$

$$33. \int \frac{x^2 dx}{a+bx} = \frac{1}{b^3} \left[\frac{1}{2}(a+bx)^2 - 2a(a+bx) + a^2 \log(a+bx) \right]$$

$$34. \int \frac{x^2 dx}{(a+bx)^2} = \frac{1}{b^3} \left[a+bx - 2a \log(a+bx) - \frac{a^2}{a+bx} \right]$$

$$35. \int \frac{x^2 dx}{(a+bx)^3} = \frac{1}{b^3} \left[\log(a+bx) + \frac{2a}{a+bx} - \frac{a^2}{2(a+bx)^2} \right]$$

$$36. \int \frac{x^2 dx}{(a+bx)^n} = \frac{1}{b^3} \left[\frac{-1}{(n-3)(a+bx)^{n-3}} \right. \\ \left. + \frac{2a}{(n-2)(a+bx)^{n-2}} - \frac{a^2}{(n-1)(a+bx)^{n-1}} \right], \quad n \neq 1, 2, 3$$

INTEGRALS (Continued)

$$37. \int \frac{dx}{x(a+bx)} = -\frac{1}{a} \log \frac{a+bx}{x}$$

$$38. \int \frac{dx}{x(a+bx)^2} = \frac{1}{a(a+bx)} - \frac{1}{a^2} \log \frac{a+bx}{x}$$

$$39. \int \frac{dx}{x(a+bx)^3} = \frac{1}{a^3} \left[\frac{1}{2} \left(\frac{2a+bx}{a+bx} \right)^2 + \log \frac{x}{a+bx} \right]$$

$$40. \int \frac{dx}{x^2(a+bx)} = -\frac{1}{ax} + \frac{b}{a^2} \log \frac{a+bx}{x}$$

$$41. \int \frac{dx}{x^3(a+bx)} = \frac{2bx-a}{2a^2x^2} + \frac{b^2}{a^3} \log \frac{x}{a+bx}$$

$$42. \int \frac{dx}{x^2(a+bx)^2} = -\frac{a+2bx}{a^2x(a+bx)} + \frac{2b}{a^3} \log \frac{a+bx}{x}$$

FORMS CONTAINING $c^2 \pm x^2$, $x^2 - c^2$

$$43. \int \frac{dx}{c^2+x^2} = \frac{1}{c} \tan^{-1} \frac{x}{c}$$

$$44. \int \frac{dx}{c^2-x^2} = \frac{1}{2c} \log \frac{c+x}{c-x}, \quad (c^2 > x^2)$$

$$45. \int \frac{dx}{x^2-c^2} = \frac{1}{2c} \log \frac{x-c}{x+c}, \quad (x^2 > c^2)$$

$$46. \int \frac{x dx}{c^2 \pm x^2} = \pm \frac{1}{2} \log(c^2 \pm x^2)$$

$$47. \int \frac{x dx}{(c^2 \pm x^2)^{n+1}} = \mp \frac{1}{2n(c^2 \pm x^2)^n}$$

$$48. \int \frac{dx}{(c^2 \pm x^2)^n} = \frac{1}{2c^2(n-1)} \left[\frac{x}{(c^2 \pm x^2)^{n-1}} + (2n-3) \int \frac{dx}{(c^2 \pm x^2)^{n-1}} \right]$$

$$49. \int \frac{dx}{(x^2-c^2)^n} = \frac{1}{2c^2(n-1)} \left[-\frac{x}{(x^2-c^2)^{n-1}} - (2n-3) \int \frac{dx}{(x^2-c^2)^{n-1}} \right]$$

$$50. \int \frac{x dx}{x^2-c^2} = \frac{1}{2} \log(x^2-c^2)$$

$$51. \int \frac{x dx}{(x^2-c^2)^{n+1}} = -\frac{1}{2n(x^2-c^2)^n}$$

FORMS CONTAINING $a + bx$ and $c + dx$

$$u = a + bx, \quad v = c + dx, \quad k = ad - bc$$

$$\text{If } k = 0, \text{ then } v = \frac{c}{a}u$$

$$52. \int \frac{dx}{u \cdot v} = \frac{1}{k} \cdot \log \left(\frac{v}{u} \right)$$

$$53. \int \frac{x dx}{u \cdot v} = \frac{1}{k} \left[\frac{a}{b} \log(u) - \frac{c}{d} \log(v) \right]$$

$$54. \int \frac{dx}{u^2 \cdot v} = \frac{1}{k} \left(\frac{1}{u} + \frac{d}{k} \log \frac{v}{u} \right)$$

$$55. \int \frac{x dx}{u^2 \cdot v} = \frac{-a}{bku} - \frac{c}{k^2} \log \frac{v}{u}$$

$$56. \int \frac{x^2 dx}{u^2 \cdot v} = \frac{a^2}{b^2ku} + \frac{1}{k^2} \left[\frac{c^2}{d} \log(v) + \frac{a(k-bc)}{b^2} \log(u) \right]$$

$$57. \int \frac{dx}{u^n \cdot v^m} = \frac{1}{k(m-1)} \left[\frac{-1}{u^{n-1} \cdot v^{m-1}} - (m+n-2)b \int \frac{dx}{u^n \cdot v^{m-1}} \right]$$

$$58. \int \frac{u}{v} dx = \frac{bx}{d} + \frac{k}{d^2} \log(v)$$

$$59. \int \frac{u^m dx}{v^n} = \begin{cases} \frac{-1}{k(n-1)} \left[\frac{u^{m+1}}{v^{n-1}} + b(n-m-2) \int \frac{u^m}{v^{n-1}} dx \right] \\ \text{or} \\ \frac{-1}{d(n-m-1)} \left[\frac{u^m}{v^{n-1}} + mk \int \frac{u^{m-1}}{v^n} dx \right] \\ \text{or} \\ \frac{-1}{d(n-1)} \left[\frac{u^m}{v^{n-1}} - mb \int \frac{u^{m-1}}{v^{n-1}} dx \right] \end{cases}$$

FORMS CONTAINING $(a + bx^n)$

$$60. \int \frac{dx}{a + bx^2} = \frac{1}{\sqrt{ab}} \tan^{-1} \frac{x\sqrt{ab}}{a}, \quad (ab > 0)$$

$$61. \int \frac{dx}{a + bx^2} = \begin{cases} \frac{1}{2\sqrt{-ab}} \log \frac{a + x\sqrt{-ab}}{a - x\sqrt{-ab}}, & (ab < 0) \\ \text{or} \\ \frac{1}{\sqrt{-ab}} \tanh^{-1} \frac{x\sqrt{-ab}}{a}, & (ab < 0) \end{cases}$$

$$62. \int \frac{dx}{a^2 + b^2x^2} = \frac{1}{ab} \tan^{-1} \frac{bx}{a}$$

$$63. \int \frac{x dx}{a + bx^2} = \frac{1}{2b} \log(a + bx^2)$$

$$64. \int \frac{x^2 dx}{a + bx^2} = \frac{x}{b} - \frac{a}{b} \int \frac{dx}{a + bx^2}$$

$$65. \int \frac{dx}{(a + bx^2)^2} = \frac{x}{2a(a + bx^2)} + \frac{1}{2a} \int \frac{dx}{a + bx^2}$$

$$66. \int \frac{dx}{a^2 - b^2x^2} = \frac{1}{2ab} \log \frac{a + bx}{a - bx}$$

$$67. \int \frac{dx}{(a + bx^2)^{m+1}} = \begin{cases} \frac{1}{2ma} \frac{x}{(a + bx^2)^m} + \frac{2m-1}{2ma} \int \frac{dx}{(a + bx^2)^m} \\ \text{or} \\ \frac{(2m)!}{(m!)^2} \left[\frac{x}{2a} \sum_{r=1}^m \frac{r!(r-1)!}{(4a)^{m-r}(2r)!(a + bx^2)^r} + \frac{1}{(4a)^m} \int \frac{dx}{a + bx^2} \right] \end{cases}$$

$$68. \int \frac{x dx}{(a + bx^2)^{m+1}} = -\frac{1}{2bm(a + bx^2)^m}$$

$$69. \int \frac{x^2 dx}{(a + bx^2)^{m+1}} = \frac{-x}{2mb(a + bx^2)^m} + \frac{1}{2mb} \int \frac{dx}{(a + bx^2)^m}$$

$$70. \int \frac{dx}{x(a + bx^2)} = \frac{1}{2a} \log \frac{x^2}{a + bx^2}$$

$$71. \int \frac{dx}{x^2(a + bx^2)} = -\frac{1}{ax} - \frac{b}{a} \int \frac{dx}{a + bx^2}$$

$$72. \int \frac{dx}{x(a + bx^2)^{m+1}} = \begin{cases} \frac{1}{2am(a + bx^2)^m} + \frac{1}{a} \int \frac{dx}{x(a + bx^2)^m} \\ \text{or} \\ \frac{1}{2a^{m+1}} \left[\sum_{r=1}^m \frac{a^r}{r(a + bx^2)^r} + \log \frac{x^2}{a + bx^2} \right] \end{cases}$$

$$73. \int \frac{dx}{x^2(a + bx^2)^{m+1}} = \frac{1}{a} \int \frac{dx}{x^2(a + bx^2)^m} - \frac{b}{a} \int \frac{dx}{(a + bx^2)^{m+1}}$$

$$74. \int \frac{dx}{a + bx^3} = \frac{k}{3a} \left[\frac{1}{2} \log \frac{(k+x)^3}{a + bx^3} + \sqrt{3} \tan^{-1} \frac{2x-k}{k\sqrt{3}} \right], \quad \left(k = \sqrt[3]{\frac{a}{b}} \right)$$

$$75. \int \frac{x dx}{a + bx^3} = \frac{1}{3bk} \left[\frac{1}{2} \log \frac{a + bx^3}{(k+x)^3} + \sqrt{3} \tan^{-1} \frac{2x-k}{k\sqrt{3}} \right], \quad \left(k = \sqrt[3]{\frac{a}{b}} \right)$$

Second order reaction

